

BUITENGEBIED

SCHAIJK EN REEK

GEKLEURDE BOMEN

Hoewel het grootste gedeelte van de grond in gebruik is voor de akkerbouw zijn er toch nog enkele bomen te vinden in het buitengebied van Schaijk en Reek. Deze bomen zijn van groot belang voor vogels, insecten en zoogdieren maar huisvesten ook een ander levend wezen dat wat minder bekend is. Op de schors van de bomen wonen korstmossen. Deze vreemde soorten zijn een mengeling van schimmels en algen en laten zien hoe het gaat met de omgeving. Iedere korstmos heeft zijn eigen eisen om te groeien en heeft zijn eigen kleuren en vormen. De ene korstmos komt alleen voor op steensoorten, de andere komt weer alleen voor op specifieke bomen.

In dit buitengebied kunnen veel korstmossen worden gevonden die goed tegen stikstof in de lucht kunnen. Mossen zoals de grove geelkorst hebben weinig last van stikstofuitstoot en kun je dus vinden op de bomen in dit gebied. Korstmossen die een stuk gevoeliger zijn voor stikstofuitstoot zoals de ananaskorst zie je helaas niet meer veel in dit soort gebieden in Nederland. Gebieden waar de akkers veel bemest worden en waar veel varkensstallen staan zijn dikwijls gebieden waar maar enkele korstmossen echt nog goed groeien.

KNAGEN EN GRAVEN

In het buitengebied wordt veel mais verbouwd. Dit is grotendeels voor veevoer en voor menselijk gebruik maar een heel klein deel wordt weggeroofd door andere zoogdieren. Zowel de das als de bever zijn gezien in dit gebied en lusten graag een maiskolfje. De bever heeft waarschijnlijk een burcht in de nabijgelegen oude tak van de Maas en heeft burchten in sloten van, naar én in de buurt van de Hertogswetering. Deze wateren worden niet verstoord door boten of andere stoorzenders en bieden een veilige thuishaven. Het liefst knaagt de bever aan jonge boompjes langs de oevers van het water maar wanneer alle boompjes plaatsmaken voor akkers heeft de bever weinig keus meer.

Tussen het mais kun je ook een dassenfamilie verwachten. Zo is langs de Hertogswetering een dassenburcht bekend. Dassen maken vaak gebruik van de hopen van de vos die ze wat verder uitgraven. Vaak leven de das en de vos zo samen in een burcht als goede burens. De maisakkers bieden voor de das en de bever een tijdje een hele grote hoeveelheid eten. Het is alleen jammer dat wanneer de mais geoogst is, er op de akkers in een keer niks meer te eten overblijft voor deze dieren.

GEBIEDSKENMERKEN

Oppervlakte 1574 ha

Functie Buitengebied

Bodem Hoge zwarte enkeerd, Beekeerd, Laarpodzol

Overig

KARAKTERISTIEK

Het buitengebied rondom Schaijk en Reek is een relatief groot gebied met agrarisch karakter. In het gebied zijn verschillende stukken grond waar mais en (inkuil)gras worden verbouwd. Dit is terug te zien in de omgeving en kan herkend worden aan de grote eentonige akkers met smalle berm.

Naast de mais en (inkuil)grasteelt is de intensieve veeteelt (varkenshouderij) erg sterk vertegenwoordigd in het gebied. Intensieve veeteelt heeft veel invloed op de luchtkwaliteit vanwege de in verhouding hoge uitstoot van stikstof. Hierdoor zijn in de omgeving veel stikstof minnende soorten aanwezig. De bewoners van het buitengebied wonen in huizen met een boerderijachtig karakter vaak met grote loodsen en/of schuren.

Huiszwaluw (iStock)

BRUIN EN BLAUW

Boven de lichtbruine akkers in het buitengebied van Schaijk en Reek vliegt een prachtige sierlijke roofvogel. Het gaat om de blauwe kiekendief. Deze vogel geeft de gemiddelde vogelaar kippenvel van de schoonheid en een prooi kippenvel van angst. Als prooi heeft de blauwe kiekendief kleine zoogdieren zoals konijnen en muizen. De blauwe kiekendief jaagt laag over de velden in een flappende en glijdende beweging en maakt zo een sierlijke dans. De vrouwtjes van de blauwe kiekendief zijn ondanks de naam niet blauw gekleurd maar hebben een bruin verkleed met een witte stuit. De mannetjes van de blauwe kiekendief zijn wel prachtig blauw en bijna niet te missen. De lage nattere velden in het noorden van het buitengebied van Schaijk en Reek zijn perfect voor de op de grond broedende roofvogel. Voor de blauwe kiekendief is het van groot belang dat er velden zijn waar niet alleen maar mais/hooi wordt geteeld maar ook graanakkers en andere soortenrijke velden. Deze trekken kleine zoogdieren aan waardoor er meer eten te vinden is en deze velden maken de omgeving overzichtelijker om te jagen.

BOEREN! VROEGER – NU – OOI

Waar vroeger het buitengebied willekeurig bezaaid leek te zijn met kleine boerderijtjes met een groot boerenerv zijn tegenwoordig de kleine boerderijtjes vrijwel helemaal verdwenen. Ze hebben plaatsgemaakt voor grote boerderijen met vaak stenen strakke erven. Er zijn ook nog enkele mooie oude boerderijtjes die in het buitengebied zorgen voor een rijkdom aan mooie soorten.

Zo trekken de kleine boerderijtjes steenuilen aan die snoepen van de muizen die afkomen op de graanopslag van de ouderwetse boer. Daarnaast zijn er patrijzen die met hun jongen over het erf scharrelen. Maar de meest opvallende vogel die je ziet op het boerenerv is de boerenzwaluw. Deze prachtige vogel is met haar sierlijke staart en felblauwe lichaam een genot om te zien. Ze is volledig afhankelijk van de insecten die op vee afkomen en maakt vaak haar nest boven de koeien en schapen van de boer. Hier kun je ze vrolijk horen kwetteren tegen elkaar en als je geluk hebt, zie je hier de jongen oefenen met hun eerste vluchten.

Hoewel de stenen zakelijke erven van de grote moderne boerderijen praktisch en onderhoudsvriendelijk zijn, missen ze de kleine openingen en foutjes waar de boerenvogels zo van genieten. Naast de boerderijen veranderen ook de akkers door de jaren heen. Waar vroeger veel hagen werden geplant om de akkers te scheiden zijn tegenwoordig alle kavels verruimd en de hagen verdwenen. Het zijn allemaal grote kale lappen grond geworden met tussendoor alleen wat kleine sloten voor de afwatering.

Hoewel het jammer is dat er zoveel hagen verdwenen zijn (en daarmee een heleboel insecten, vogels en zoogdieren) is er nog hoop. Er wordt in het buitengebied actief gekeken naar combinaties van ecologie en landbouw. Je ziet de eerste kruidenrijke randen en kruidenrijke oevers van sloten al ontstaan. Hopelijk volgen er nog meer!

Steenuil (S. Mulders)

Bever (iStock)

WAARGENOMEN SOORTEN

(ZOALS BEKEND IN NATIONALE DATABANK FLORA EN FAUNA)

VOGELS

- Buizerd
- Blauwe kiekendief
- Boerenzwaluw
- Gele kwikstaart
- Grote zilverreiger
- Oeverzwaluw
- Patrijs
- Steenuil
- Watersnip
- Zwarte roodstaart

ZOOGDIEREN

- Bever
- Bunzing
- Das
- Egel
- Haas
- Konijn
- Ree
- Steenmarter
- Vos
- Wezel

VLEERMUIZEN

- Gewone dwergvleermuis
- Gewone grootoorvleermuis
- Rosse vleermuis

DAGVLINDERS

- Atalanta
- Bont zandoogje
- Boomblauwtje
- Bruin blauwtje
- Distelvlinder
- Icarusblauwtje
- Klein geaderd witje
- Kleine parelmoervlinder
- Koninginnepage
- Oranje zandoogje

LIBELLEN

- Azuurwaterjuffer
- Bandheidlibel
- Blauwe breedscheenjuffer
- Blauwe glazenmaker
- Gewone oeverlibel
- Lantaarntje
- Paardenbijter
- Platbuik
- Vuurjuffer
- Weidebeekjuffer

REPTIELEN, AMFIBIEËN & VISSSEN

- Alver
- Baars
- Bermpje
- Bittervoorn
- Bruine kikker
- Kleine modderkruiper
- Kleine watersalamander
- Snoek
- Tiendoornige stekelbaars
- Zeelt

Blauwe kiekendief
(E. Witter)

OVERIGE ONGEWERVLEDEN

- Gestreepte goudspanner
- Gewone haft
- Gewone smallijf
- Greppelsprinkhaan
- Grote worteluil
- Krasser
- Kroosvlindertje
- Mospissebed
- Strooiselmot
- Variabele grasmot

VAATPLANTEN

- Beemdkroon
- Echte koekoeksbloem
- Echte valeriaan
- Gewone vogelmelk
- Klimopwaterranonkel
- Knoopkruid
- Korenbloem
- Phacelia
- Pinksterbloem
- Rapunzelklokje

OVERIGE

- Eikenmos
- Gelobde geelkorst
- Geschubde inktzwam
- Groot dooiermos
- Grove geelkorst
- Muurschotelkorst
- Muurzonnetje
- Oranje dooiermos
- Voorjaarskluiwzwam
- Witte schotelkorst

BEN JE BENIEUWD WAT ER OP DIT MOMENT AAN SOORTEN WORDT GEZIEN?

Neem eens een kijkje op waarneming.nl. Hier vullen vrijwilligers hun waargenomen soorten in. Steeds meer mensen voeren in wat ze hebben gezien. Op die manier leren we welke soorten voor kunnen komen. Deze kennis vormt een basis voor bescherming van biodiversiteit. Wil je zelf een bijdrage leveren of soorten leren kennen? Dan is er een app voor op je telefoon die aan de hand van foto's kan herkennen welke soort je hebt gezien. Kijk op ObsIdentify.

'AMBASSADEUR' VAN DIT DEELGEBIED IS DE HUISZWALUW.

De 'ambassadeur' van het gebied is de huiszwaluw. Deze soort is gekozen als vertegenwoordiger, omdat in dit deelgebied kansen voor verbetering van het leefgebied zijn. Net als alle andere soorten heeft de huiszwaluw behoefte aan voedsel, voortplantingsplekken en schoon water. Als het goed gaat met de ambassadeur kunnen veel andere soorten meeliften op zijn succes.

VOORWAARDE & VERBETERMAATREGEL VOOR DE AMBASSADEUR

Vocht: Met modder wordt een nest gebouwd door de huiszwaluw. Maak een modderpoeltje zodat huiszwaluwen materiaal kunnen vinden om een nest te bouwen.

Voortplanting: bouwt een nest tegen een gevel. Door oude nesten van de huiszwaluw te laten zitten en kunstnesten op te hangen, worden andere huiszwaluwen aangetrokken.

Voedsel: De huiszwaluw eet vliegende insecten, voornamelijk muggen. Door het creëren van meer water, zoals poelen, worden meer insecten aangetrokken. Dit leidt tot meer voedsel voor de huiszwaluw.

Huiszwaluwnesten (iStock)

VERBETERMAATREGELEN

HUIDIGE SITUATIE	GEWENSTE SITUATIE	HOE GEWENSTE SITUATIE BEREIKEN?	
		GEMEENTE	INWONERS
Open agrarisch landschap.	Meer verschil in structuur, planten- en diersoorten in de bermen.	Aanplanten van diverse soorten bomen en struiken om meer groene structuren te ontwikkelen en met elkaar te verbinden.	Maak poelen in de tuin en in weilanden met natuurlijke oevers als jachtgebied voor de huiszwaluw.
Boerderijen en veel verharde wegen.	Een volledig natuur- en waterdooradering bestaande uit cultuur- landschap elementen.	Waterpartijen aanleggen met natuurlijke oevers als jachtgebied voor de huiszwaluw.	Plaats levende beplanting langs erfgrenzen zoals heggen, bosplantsoen en bomen.
Relatief weinig variatie in soorten en structuur in bermen.	Meer verschil in structuur, planten- en diersoorten in en rondom de Hertogwetering.	Invoeren van een gefaseerd maaibeleid bij de bermen en oevers.	Maak nestgelegenheid door het ophangen van vogelhuisjes voor zwaluwen, mussen en mezen. Voor huiszwaluwen kunnen er ook dunne balken onder een afdak gemonteerd worden waar de vogels zelf hun nest kunnen bouwen.
De Hertogwetering is een watergang dwars door het gebied op een sommige plekken natuurlijke oevers.	De nieuwe aanplant van hagen, houtwallen en lanen zorgen voor een volledig natuur- en waterdooradering.	Gebruik geen gif.	Breng in de tuin diverse, van nature voorkomende planten aan die in verschillende periodes van het jaar bloeien en een voedselbron zijn voor bijen, vlinders en andere insecten.
Relatief weinig groene verbindingen.			Gebruik geen gif.

Huiszwaluwtil (D. Koopman)